Васіль Зуёнак

Крэсіва

Лірыка

Выдавецтва «Беларусь»
Мінск 1966

www.kamunikat.org

Нарадзіўся Васіль Зуёнак у 1935 годзе ў вёсцы Мачулішча Крупскага раёна. Скончыў Барысаўскае педагагічнае вучылішча і Беларускі Дзяржаўны універсітэт імя Леніна. Працуе ў рэдакцыі газеты «Піянер Беларусі».

Упершыню ў рэспубліканскім друку выступіў з вершамі ў 1954 годзе. Друкаваўся ў часопісах «Полымя», «Беларусь», «Маладосць», у газетах «Літаратура і мастацтва», «Чырвоная змена». Выдаў зборнік вершаў для дзяцей «Бясёлы калаўрот».

На грамадскіх асновах
зборнік адрэдагаваў
Рыгор Барадулін.

* * *

Мільёны год,
мільёны год
Да сонца
З цемені ірвуся.
Мільёны год,
мільёны год
Іду-
Іду -
І не спынюся.
На ніве смерці і жывдя
Мне вечна
юным быць аратым,
Бо ўсіх пачаткаў
я —
працяг
І ўсіх працягаў
я —
пачатак.

www.kamunikat.org

* * *

Ніхто не пачуў:
Яблык упаў дасвеццем —
Ля Халопеніч,
на Беларусі.
Ніхто не пачуў —
Ні людзі,
ні травы,
ні вецер...
Ніхто.
А шар зямны
Здрыгануўся...

* * *

Я сябра кожнай птушцы,
Ва ўсіх —
наперахоп:
Бярэ глушэц у пушчу,
Бакас — на расцяроб,
А салаўі — на спеўку,
А жаўранкі — у рунь.
Прыходжу я знячэўку,
Ніхто не мчыцца ўгрунь.
П'ю з жураўлямі піва,
З драздом —
свішчу дразда...
Я свой тут.
. . . .
Ды імкліва
Зрываюцца з гнязда,
Куляюцца наседкі,
Адманьваюць,
вядуць...
Тут
не патрэбны сведкі.
Прабачце.
Я пайду.
Я крыўдаваць не стану,
За недавер судзіць...
Я знікну,
ўміг растану,
Каб гнёзд не астудзіць.

www.kamunikat.org

УСПАМ ІН

Мачулішча...
Відаць, і пры Ярыле
Ільны ў нас сеялі,
Вымочвалі ў Мачыле.
Бель-кужаль пралі, ткалі, вышывалі,
Кашулі ў кайстры
Напамінкам клалі.

...Спадаюць ручаінкі —
Дзве дарожкі:
Блакітны лён і васількі-валошкі —
Узор няхітры,
Вышыты табою,
Што дзень і ноч не ведала спакою...
Завіхалася,
шчыравала,
Абдымала ды мілавала...
О рукі,
Рукі ў ільняной старонцы...
Духмянасць поля і гарачнасць соніia,.
Мачулішча —
блакіт палёў,
Нябёс,
Блакіт вачэй —
блакіт туманны
Слёз.

СОЛЬ

На зямлі шахцёрскія душы —
Рыбы на сушы.
На зямлі шахцёрам не цесна,
На зямлі —
прэсна.
Не ад сонца ідзём у глыбіні —
Па сонца ідзём.
Сонца гіне:
У кайданы крышталёў
закута —
Ляжыць у падземных закутках.
Ідзём —
магутныя —
Вызваліць брата
З-за кратаў.
Шахцёркі гараць
над галовамі,
нібы
Німбы.
Ідзём! —
Сілай настоены
Мускулы нашы ў штольнях.
Варочаем,
узнімаем пластамі
Сонца, што камянела вякі.
Смялей ступайце над намі,
Смялей,
землякі!..

www.kamunikat.org

Соль,
соль у клецях
Ляціць з-пад зямлі.
Соляцца нашы душы,
Соляцца нашы плечы,
Нашы палі!

ДОБРЫ ПРЫЕЗД

Гудзе, як брук:
павысмяг глей на грэблі,
Над жытам вісне пыльная смуга,
А сонца паліць,
смаліць, непатрэбнік,
Не тоўпіцца духоцце ў берагах.
Дзядзькі ў трывозе і зямля ў трывозе:
Па небе
аж другія саракі
Дажджы не ездзяць на грымотным возе,
Не п'юць вясёлкі гнуткія з ракі...

І каб сябе, і каб дзядзькоў усцешыць,
Я самазвана
грамаваржцам стаў
І выклік небу кінуў:
даўні грэшнік
У свой прыезд дажджу наканаваў!

Збаялася? Паслухала стыхія? —
Я не шукаў на радасцях прычын.
Прагнозаў аднастайнасці сухія
За ноч дашчэнту лівень размачыў!

І забуяла радасцю зямля ўся,
І землякі-дзядзькі навесяле
Гукаюць мне:
— З прыездам добрым, Вася!
І я хаджу пракрокам на сяле.

www.kamunikat.org

* * *

Час абнаўлення, час вяртання...
Гаючы дождж
спякотным днём,
Вязьмо праменняў
над ляднём,
Павеў
далёкага спаткання...
І я -
гару ў агні тых дзён,
Што цудам выплылі з бяздоння —
З віроў крутых.
І можа сёння
Я толькі сам сабе відзён...
Вачмі званочкаў сініх-сініх,
Вачмі загадак даўніх —
зор,
Вачмі крыніц, што б'юць з-пад гор,
Гайдаюць цэлы свет у плынях,—
Я на сябе гляджу...
Акрас
Не патрабую.
Гэтак, пэўна,
Глядзіцца —
з радасным здзіўленнем
Дзіця ў люстэрка
першы раз...

ВЯСНОВАЯ КАЗКА

Гэтак спалася добра!..
Сп'янелы ляжу на гарышчы.
І вераб'і —
падпілі, падобна:
Правяць ігрышча.
Жаўранак кінуўся ў просінь:
Кроплю глынуў —
звініць!
Ластаўкі п'юць і просяць:
— Піць-піць, піць...
П'юць вясну,
п'юць усе —
Без конавак,
шклянак.
П'юць,
не дзелячы пакрысе!
Гэткі быў ранак!
Гэткі быў ранак:
Ляжу на гарышчы сп'янелы.
Акенца — маленькім экранам.
На ім — хмаркі белыя-белыя
Плывуць удаль летуценна.
Адна толькі стала штосьці...
У акенца глядзіць...
Ну, пэўна,—
Да мяне
хоча ў госці!
— Дык заходзь!

www.kamunikat.org

Не ідзе…
А можа —
Уцякла летуненніца гэта,
Бо ад роднай зямлі ў падарожжа
Не схацела імчацца з ветрам?
Можа кроплямі лепш упасці
На лугі, на лясы, на нівы,
Чым шукаць далёкае шчасце
І быць
нешчаслівай?..
Раптам сціхла усё, знямела:
Шпак па хмарцы! —
Прысвіснуў, запляскаў…
…Дзякуй, яблынька,
дзякуй, белая,
За казку.

ПОМНІК

— Што ж ты, бярозанька,
сокам гаючым
Не акрапіла іх раны?..
— Позна я,
позна ўзрасла па-над кручай:
Хлопцы
даўно пахаваны…
— Што ж ты, матуля,
слязьмі не размыла
Жвір гэты,
смутак чорны?..
— Доўга я,
доўга ішла да магілы —
Слёз не данесла,
Слёз не хапіла,
Слёзы ссушыла гора…
— Што ж ты, матуля,
гневам пякельным
Жвір тады не спапяліла?..
— Гнеў скамяніўся мой…
З гневам каменным
Так і стаю над магілай…

* * *

З вайны сустрэлі мацеркі сыноў
І выглядалі-радзілі нявестак.
А сын яе дадому не прыйшоў.
Прыйшло кароткае:
«Прапаў без вестак...

Сябры пасмуткавалі, землякі,
Слязу употай праліла дзяўчына:
Не вернецца... Напэўна, лёс такі...
Ды толькі сын для маці не загінуў.

Знаходзіць маці тысячу прычын,
Сама сябе у горы суцяшае:
Відаць, не проста затрымаўся сын —
Не лёгкая дарожанька, чужая...

Яна між рэчаў самых дарагіх
Кашулі сына беражна хавае,
Святочным днём падоўгу каля іх
Стаіць,
гамоніць з імі,
уздыхае...

І ёй успамінаецца тады,
Як сын казаў: «Вярнуся, не загіну,
Чакай мяне... Чакай!..»
Ідуць гады,
І кожны дзень чакае маці сына.

* * *

У прымыльніку — мыліцы
і пратэз,
Нага са скрыпам хромавым...
Не пусціў гаспадар,
без яе палез
На палок дубовы, стогромавы.
Сячэ гаспадар —
то па левай, то па...
І раптам венік зрываецца...
Дваццаць год,
як на дзве
не ступаў,
Дваццаць год — памыляецца.
Памаўчы, пратэз, не крыўдуйся, брат.
Хоць ты служака і верны —
Не лезь у вочы,
калі на палку салдат:
І без цябе
душу пераверне.

www.kamunikat.org

ІДУЦЬ ДАЖДЖЫ

В последний раз —
опомнись, старый мир!
А. Блок

Ідуць дажджы.
А травы жухнуць,
Грыбы хаваюцца ў зямлю.

Ідуць дажджы злавесна, глуха,
Рунь заганяюць у раллю.

Ідуць дажджы.
А птушкі млеюць
І нема падаюць на дол.

Ідуць дажджы...
І ліст лілеі
Над смерцю рыб —
хаўтурны стол.

Ідуць...
І стронцыю удары
Цвікі у труны
б'юць і б'юць...
А ў небе хмары,
хмары,
хмары...
Ідуць дажджы...
Дажджы ідуць...

* * *

Памяці бацькі

Дзесяты год прыходжу да цябе,
Дзесяты год мы гутарым маўкліва
Аб туташніх уцехах і журбе,
Аб небыцці,
што ТАМ
ляціць імкліва.
Ты не зайздросціш мне, а я — табе...
Ды ўсё ж, відаць,
ісці пад сонцам лепей...
Збіраю зерне —
дбаю аб сяўбе,
А сею —
з думкаю аб новым хлебе.
І ў гэтым — ты:
па каляі зямной
Нясу ў вякі твайго жыцця заруку...
А справяць мне
апошняе лайно —
Ты не памрэш:
ёсць сейбіты-унукі.

www.kamunikat.org

* * *

Дай, жыццё,
мне ўзняцца
у высі
Дарогай ракетнай, прамой,
Дай на зорных красалах высеч
След вогненны мой.

Дай пазнаць мне глыбіні
Акіянаў і сэрцаў людскіх.
Дай у Глебу зярняты кінуць,
Каб рунелі з лёгкай рукі.

Дай дагледзець палетак,
Колас дай даспяліць.
Дай паболей мне дзетак
Ускарміць, успаіць...

Не памру!
Мае вочы блакітам,
Бачыш,
ззяюць з нябёс,
З маіх мускулаў дуб адліты,
Што над рэчкай узрос.

Метэорам мой дух нясецца —
Там, дзе зоркі гурмою.
Маё сэрца
у жыцце б'ецца
Перапёлчаным боем.

* * *

Ралля — аснова,
Зерня ўток няспынна
Кідаю я рукою агрубелай,—
І тчэцца,
тчэцца мудрая тканіна —
Жыццё...
На золаку нясмела
Праклюнуцца зярняты,
дол свідруюць
Узор — зялёны з чырванню —
бярэцца,
Яднае сонца
сілу незямную
З зямною сілаю —
і тчэцца,
Тчэцца вечная тканіна:
Зямля — аснова,
Сонца ўток кідае
Праменны...
Наліваюцца зярняты...
І з песняй жніўнай —
спелым караваем
Прыходзіць хлеб
у хаты.
Ён ад зямлі,
а з ім усё —
гасціны,
Заручаны,

www.kamunikat.org

вяселлі,
парадзіны,
І геній, што ў стагоддзях уваскрэсне,
І думкі лад у пошуку бяссонным,
І слёзы —
ад зямлі,
і гнеў,
і песня,
І вогненны палёт
насустрач сонцу...
Зямля —
мая аснова...

* * *

Я пра цябе,
ты пра мяне, магчыма,
Трывожна мроіш
там — пад іншым небам...
Праносімся ў эфіры —
Міма!
Міма!
Прырода хітрая...
А нам сустрэцца трэба,
Двайнік мой таямнічы...

Знаць хачу я,
Якія цуды творыш ты рукамі?
Ці сонца у грудзях тваіх бушуе,
Ці б'ецца, як у млыне, чэрствы камень?
Скажы: на дружбу шчыры ці халодны
Народ тваёй зямлі, тваёй краіны?
Ты ходзіш на палях пустых ці плодных?..
Мы ўсё дарэшты высвятліць павінны!

Свідруе неба
мой палёт агністы,
Лячу —
праз далячыні і праз годы,
Лячу па ісціну,
лячу па існасць,
Каб паяднаць іх з марай
назаўсёды.

www.kamunikat.org

* * *

Калі б так проста
кахалася,
Калі б так проста
раджалася,
Калі б так проста
жылося...
Калі б так проста
спявалася,
Калі б так проста
ўзляталася,
Калі б так проста...—
Навошта...
Навошта б тады
і крылы,
Навошта б тады
і песня?..
Навошта б тады
каханне,
Навошта б
і нараджэнне,
Навошта б
жыццё?..

* * *

Над лесам —
Заводскія гмахі,
У неба —
Труба з размаху.
Не знаю,
Хто клаў там цагліны,
Ды надпіс
Ён добры пакінуў.
І бачаць усе здалёку:
«Мама!»
І бачаць усе:
высока
Мама!

www.kamunikat.org

КНІГАЎКІ

Вы чайкамі ўзляталі
з рыжых купін,
Мой карабель праводзілі ў дарогу
І па-птушынаму рыдалі скупа,
«Кі-гі» тужлівае
гайдаючы над логам.
Я разумеў вас, кнігаўкі:
начамі —
Праз нетры,
праз вякоў напластаванні —
Вы морам трызнілі.
Аб купіны з адчаем
Вы біліся,
прачнуўшыся ўранні.
Над чортавымі вокнамі,
стаўкамі,
Як перад штормам, голасна крычалі
І, нібы ў мора,
кідаліся каменем —
Трыццатае калена белых чаек...

Я разумеў вас, кнігаўкі...

* * *

Я са шляхоў далёкіх і цяжкіх
Дамоў гасцінцаў прывязу такіх:
На радасці, бацьку —
Мужнасць і адвагу,
Братам — па-брацку,
Да палётаў прагу,
На завушніцы для малой сястрычкі —
Дзве зіхатлівыя
Смяшынкі-знічкі,
Ласкавай жонцы —
Зорак на каралі,
Сынам — сто сонцаў
Неадкрытых
І сто даляў...
І кожны будзе ў захапленні,
мусіць...
...Дзень добры, мама,
вось і я,
вярнуўся...

www.kamunikat.org

* * *

Тры вышыні,
тры сілы знаю ў лесе:
З камлёў — сталёвая,
дзе мох бароды звесіў;
Другая -
песняй звонкай —
пасярэдзіне,
Дзе сонца захлынаецца ад медзі;
А ля аблок —
у гойданцы зялёнай —
Жыцця пачаткі
правяць цуд штодзённы...
З камлёў тугіх
спрадвек вянцы вязалі,
З балоняў
звонкія цымбалы выразалі,
Ўзляталі думкай да вяршынь
паэты —
Пазнаць
імгнення і жыцця
сакрэты...
Такім я знаў цябе...
А тут жахнуўся:
Не ўцяміў — дзе я...
І не ўцямлю, мусіць:
Рабрыстыя — ў падсочках,
нібы здані,—
О сосны,
хто прыдумаў вам Майданек?!
Хто цвёрдаю рукой падрэзаў жылы,
Жывіцу цягне з вас —
жывую сілу?..
Знайду!
І перад вашым, сосны, вечам,
На тым судзе —
лясным і чалавечым —
Спытаю гнеўна —
хай адказ трымае;
Чаму
дух смольны з нашых хат знікае
І гніль вянцы бярэ?
І гэтак вяла
І глуха так чаму пяюць цымбалы?
Чаму ў паэтаў паніжэлі думы,
Не вырвуцца ніяк з пустога тлуму?,.
І калі ён змаўчыць,
дык вы — крычыце!
Крычыце, сосны,
сосны, не маўчыце...

* * *

«Язык — як смык,
і знай, дзе ўдарыць...»
. . . .
Не, я ніколі —
ні на міг —
Не даў той мудрасці ўладарыць,
Хадзіць па думках па маіх,
Хадзіць па сэрцы і па справах,
Хадзіць па дружбе і па снах.
Той мудрасці не даў я права
Трымаць язык у ланцугах.
Ці пляжыў сенажаць касою,
Ці гной капаў, ці лес валіў —
Я тое бачыў і не тое,
І я хваліў і не хваліў.
Я званарам выкладваў злую,
Святую праўду,
што з хранком
Дзядзькі на зуб бяруць, смакуюць,
Крутым абкурваюць дымком...
І сёння там, дзе ўсё запэўнена,
Я не крычу, не лезу ў бой.
Дзяўбаць зярнят
не буду пеўнікам
Жыву сяўбой,
бяру сяўбой.

* * *

Адмоўныя зарады,
дзве планеты —
Ляцім,
ляцім у ростань па прамой...
Нашто, скажы,
пустыя спрэчкі гэты?
І што яны
прад вечнасцю нямой?..
Кароткі міг і без таго адмеран
Усмешкам і сустрэчам у жыцці.
Нашто ж так лёгка
адчыняеш дзверы?..
Я першым не адважуся пайсці.
Што за парогам? —
Роспач і чаканне
І — успамін, што ты была?..
Была...
Ні спрэчак больш,
ні слёз,
ні хваляванняў.
І сэрца...
нібы птушка без крыла.

www.kamunikat.org

ЛЯ ДАЛЁКІХ ПАЎСТАНКАЎ

Нібы жырафа, шпалістую шыю
На перагонах выгінае шлях.
Зямны прастор...
І хуткасці — зямныя:
Не звоняць перагрузкамі ў вушах.
І месца адпаведна па-зямному:
Той тузам лёг, а гэтыя —
вальтом...
Пахрапваюць...
Сталёвы конь нястомна
Красае іскры звонкім капытом.
А мне не спіцца...
Вадакачкі вежа,
Паўстанак
захінуўся за платы...
Мне б выскачыць, гукнуць
у замець снежную,
Пачуць, адчуць два словы:
— Тэта ты?..
- Я!..
Прада мною
Млечны Шлях іскрыцца...
Цягнік ляціць...
Лапаткі і бакі
Лагодзіць шліфаваная паліца...
Прастор,
прастор...
Трывожныя гудкі...

* * *

Я не ведаю дзень той:
Дажыву ці упаду?..
Я не ведаю, дзе ты,—
Я насустрач іду.

Птушкай-жар адлятала
Надзею дала:
На дарогах кідала
Па пярынцы з крыла.

І гарачь яны знакам:
«Не сумуй у журбе».
Вось за тэта і дзякуй
І паклон мой табе.

www.kamunikat.org

* * *

— Ці добра абуты? —
Пытаецца люты.
А сам
трэ пад носам:
Млосна...
З сумёту скоціцца —
Кажух вобзем.
А дожджык
з поцягам —
Роззем, роззем!
Бяжыць...
Ды не зайцам —
Ваўком:
агрызаецца,
Лютуе люты:
— Ці добра абуты?!

ПРАДВЕСНЕ

Збірайся, Мароз,
Туды, дзе ўзрос,
Хопіць стаяць на якары.
Кроплі са стрэх
Ў пульхны снег
Смачна зачмякалі.

Плача зіма:
Паратунку няма.
Глотку дзярэ:
«Пампрэ! Пампрэ!» —
Барона на даху прастуджана.
Хмарка з вераб'ём
Б'юць крылом —
Купаюцца ў лужыне.

Пупышка трывожна
здрыганулася:
Сонца у пупышцы прачнулася.
Кожнае дрэва —
У вясны на прыгрэве.
Дзіва чакагоць бярэзнік,
ліпоўнік.
Праз нейкі тыдзень
Над лесам узыдзе
Зялёная поўня.

www.kamunikat.org

* * *

— На Начы?
— На Начы.
— З паўпуда?
— Няйначай!..

...Сяджу
i рыбачу...
То клюне,
То плюне
Ды ўглыб
Нырне
I плёткі
між рыб
Пляце пра мяне...

Над Начай,
над Начай
Гайдаецца кладка.
— Дзень добры!
— Дзень добры...
— Не ловіцца?
— Гладка..,
А слова
да слова —
Гатова
размова...
Гуляе улоў мой,
Цікуе i судзіць...

I клёву сягоння
Няма
I не будзе.

Вісяць над вадою,
Сумуюць вудоўі...

www.kamunikat.org

* * *

Ноч весняю мембранаю трымціць,
Пад небам —
                    толькі ты і толькі я...
Ды ў лазняку надрэчным,
                                        у трысці,
Трывожна б'ецца песня салаўя...
Чаму,
          чаму так лічыцца ў людзей,
Нібыта шчасцю ён — найпершы брат,
А песня ж салаўіная —
                              з надзей,
І шчасця ў салаўя —
                              не надта шмат...
Сакрэт пазнаў я!
                    І аберагу —
Як ён —
          тваё каханне і красу.
Цяпер я ўсё,
                    усё як ёсць,
                                        магу —
Я песню салаўіную
                              нясу.

* * *

Абяцаю ночы бяссонныя,
Дні
          пахмурныя і бяссонцыя,
Абяцаю крутыя дарогі,
Абяцаю чаканне,
                    трывогі,
І вялікую веру,
І шчырую вернасць —
                              абяцаю.
А шчасце?..
                    Не знаю.

www.kamunikat.org

* * *

Нахіляўся, як дзікі лясун…
Ап'янялася
                    вуснаў спеласцю,
А ў вачах —
                    адданасць і сум,
Перабаўлены хмельнасцю,
Просьба спозненая —
                              у вачах,
У ружовасці шчок —
                              надзея…
…Сонца нізка…
                    Вячэрні час
Вёў з нядзелі
                    у панядзелак.

* * *

У гэты міг,
          што геніем здабыты,
Я — ўзлёт і хуткасць…
                              Выбухне сустрэчны:
Зямля —
          Венера —
                    Марс —
                              Сатурн —
                                        Юпітэр
Вагоны з Сонцам счэпленыя вечна…
І толькі там,
                    у бездані галактык,
Адкуль гукнеш —
                    адказу не пачуеш,
Адкуль не ўбачыш родных ніў і трактаў,—
Там благаслаўлю любоў тваю зямную.
Яна са мной.
                    Я ўзяў яе па праву,
Хоць ведаў добра,
                    што ў хвіліну старту —
Аб гэтым геній і не думаў нават —
Яна зямнога прыцягнення варта.
Яна са мной.
                    Мне курсам не змыліцца,
А здарыцца у метэорным градзе
На рубяжах чужых
                              упасці ніцма —
Яна не кіне,
          не збяжыць,
                              не здрадзіць.

* * *

Дом —
страха ўзлятае
ад енкаў,
радасці,
сонца.
Сын!
— Зяць — на яць! —
крычу панурым «дачкоўцам»,
Няма чаго вешаць насы!
Тэлеграму б'ю
зоркам, Месяцу:
«Сын! Сын! Сын!
Вылятае!
Рыхтуйце месца
Для пасадачнай паласы!»
Шлю наказ палям ды разлогам:
«Сейбіт ваш,
творца вашай красы
Выйшаў сёння ў дарогу!»
Сын!
Нарадзіўся сын!

КАМЕННАЯ ФІЛАСОФІЯ

Сядзіць на дарозе камень
І са-ма-вы-зна-ча-ецца:
«Камень я
ці скала,
не скрышаная ледавікамі?..
А, можа, і больш таго?
Можа,
Я клін, якім свет канчаецца?
Бо недарэмна
кожны
Ідзе сабе, ідзе,
а штосьці,
Як дапне да мяне —
спатыкаецца,
чартыхаецца
І плюе са злосцю...»

www.kamunikat.org

СТАРЫ ЦЕЦЯРУК

Нотным кавалерам
Ходзіць па чысціку,
Ля маладкі шэрай
Сцелецца лісцікам:

— О з цяцер цяцера,
Перад боем
Прысягаю пер'ем:
Станет маёю!
Быў і буду богам я
На такавішчы.
За цябе —
любога
Спляжу,
знішчу.

А яна,
шэрая,—
З цяцер цяцера:
— «Квох» ды «квох» —
не веру я.
«Квох» — не веру...
«Квох» ды «квох»,—
смяялася —
Нарабіла сораму...
Сэрца ўзбушавалася
Пад крылом чорным!
І сышлася сіла —
Грозныя супернікі.
Захвасталі крылы,
Як у лазні венікі.
За адзін золак
Перамог
такі ўсе,
Урачыста-голы
Перад ёй з'явіўся...
Ні штаноў, ні фрака...
Дзе краса былая?..
— Хто ты,
небарака?
Знаць цябе не знаю!
— Гэта ж я!..
З бойкі!..—
Цецярук клянецца.
А яна
як войкне,
Як засмяеада,
А яна,
шэрая,—
З цяцер цяцера:
— «Квох» ды «квох» —
не веру я.
«Квох» — не веру...

www.kamunikat.org

* * *

Дні -
колавыя спіцы,
А час —
агонь-рысак.
Стрымай,
стрымай,
вазнічы,
Фурманку-паражняк...
Бо ўлегцах так раскруціць
Не злічыш спіц
і дзён,
І з той,
апошняй,
кручы
Ўніз кіне,
як праклён.

ЕДЗЕ ВОСЕНЬ

Шлях — як бубен:
мароз ад ранку
Падлагоджваў каханцы сваёй...
Села восень-малодка
ў фурманку,
Тры браты,
тры памочнікі з ёй.
Лейцы верасень сплёў
з павуціны,
Пугу звіў кастрычнік
з пянькі,
Лістапад
лісця ў воз падкінуў,—
Паганяй!
Нацянькі!..
Едзе восень,
глядзіць задаволена,
Як ляцяць ад яе і бягуць,
Як чарот ліхаманіць ад золі,
Як ірве з багнішча нагу —
Уцякаць сабраўся мячэўнік...
Ды не ўцёк — падвялі карані.
Едзе восень —
па пнях, па карчэўю.
Едзе восень
на рабым кані...

www.kamunikat.org

ЧЫРВОНЫЯ ВЕТРЫ

Бывай,
          маё лета,
Бывай,
          мая песня!..
Чырвоныя ветры
Гуляюць па лесе.

Сядлаюць пры зорах
Стаеннікаў-коней.
Галёкнуць,
                    прышпораць
Мароз не дагоніць!

І я не трымаю:
Нясіце па свеце
Надзею —
          аб маі
І песню —
          аб леце...

* * *

Прыбой ліловы — цвет-прызаба
Чмялёў басы, і восаў ззоні.
І ад узятку пчол аслаблых
Апошні джалісты агонь.

Мёд верасовы
                    заварыўся!
Датлелі смолкія карчы,
На кадзях поўных раздаліся
Арэхавыя абручы.

І загуло ў бары вяселле!..
Я госцем быў там.
                              Верасы
Падносілі ў карцах мне зелле
Трапляла ў рот і на вусы,

Па барадзе цякло таксама,—
Усё як водзіцца здаўна!..
Звон!
          Звон стаіць над верасамі,
Льюць верасы пітво спаўна —
Усім, усім...
А мне — тры меры:
Тых частаваць,
                    хто не паверыць.

www.kamunikat.org

* * *

Апошні ліст...
Дрыжыць,
зрываецца,
Ляціць...
Прыпірышча няма,
І -
залаты пралог канчаецца
Там -
кніга белая...
Зіма.

* * *

Каб нараджэння не знаў я,
Дык стаў бы, напэўна, нарогам
І поле ўзараў бы.

Жытнёвым бы зернем упаў я
У цёплую, ціхую глебу
І рунню б узяўся.

На ніву сасмяглую
летам
Праліўся б гаючай, жывучай
Вадою.

Сярпом з гартаванай насечкай
Пад корань бы —
сам сябе —
Зрэзаў.

Агнём бы успыхнуў!
Да духу трыццатага
печы
Нагрэў бы,
напёк
Караваяў.

І стаў бы тады
Чалавекам.

www.kamunikat.org

Духмяных бы лустаў накроіў:
Прыходзьце —
Усе,
хто не снедаў,
Хто полудзень меў у прыглядку,
Хто ноч сустракае нішчымна,—
Прыходзьце.

* * *

Над зямлёю
шугае верасень —
Восені ветразь...
І плывуць у блакіце чыстым
Ключы галасістыя...
Цеплыня адплывае,
крылом узмахнуўшы аслаблым
Летам бабіным...

Не трымайце ж мяне сягоння,
Сцены хат,
у лагодным палоне:
Над зямлёю шугае верасень —
Восені ветразь!..

Не шукайце, сябры і родныя,
Не гукайце на сцежках пройдзеных...
Не сустрэнемся —
слёз не ліце.
«Ён жа быў летуценнік,— скажыце,—
Ён таксама паплыў
пад верасьнем,
Ён -
пад ветразем...»

www.kamunikat.org

ГУСЛІ

Збіралі гукі,
насілі,
Хавалі ў азёрнай сіні...
Як стала на цэлую песню
Ўзляцелі
да паднябесся.
Зайгралі,
зайгралі гуслі...
Шчаслівай дарогі,
гусі!..

© OCR: Камунікат.org, 2011 год
© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2011 год
© PDF: Камунікат.org, 2011 год

З М Е С Т

*** Мільёны год
*** Ніхто не пачуў
*** Я сябра кожнай птушцы
Успамін
Соль
Добры прыезд
*** Час абнаўлення, час вяртання...
Вясновая казка
Помнік
*** З вайны сустрэлі мацеркі сыноў...
*** У прымыльніку — мыліцы
Ідуць дажджы
*** Дзесяты год прыходжу да цябе...
*** Дай, жыццё
*** Ралля — аснова
*** Я пра цябе
*** Калі б так проста
*** Над лесам
Кнігаўкі
*** Я са шляхоў далёкіх і цяжкіх...
*** Тры вышыні
*** «Язык — я к смык...»
*** Адмоўныя зарады
А я далёкіх паўстанкаў
*** Я не ведаю дзень той
*** - Ці добра абуты?
Прадвесне
*** - На Начы?

www.kamunikat.org

*** Ноч весняю мембранаю трымціць...
*** Абяцаю ночы бяссонныя
*** Нахіляўся, як дзікі лясун
*** У тэты міг
*** Дом — страха ўзлятае
Каменная філасофія
Стары цецярук
*** Дні
Едзе восень
Чырвоныя ветры
*** Прыбой ліловы — цвет-прываба...
*** Апошні ліст
*** Каб нараджэння не знаў я
*** Над зямлёю
Гуслі

Зуёнак Васіль

Крэсіва. Лірыка. - Мінск, «Беларусь», 1966. - 72 с.

www.kamunikat.org